

Iskrica nasilja lahko zaneti hude nemire

Napetosti med stavko Ko se proces izza pogajalske mize preseli na ulico, gre lahko situacija hitro čez rob

Velika stavka javnega sektorja proti varčevalnim ukrepom vlade, ki naj bi se zgodila v sredo, ne bo potekala na ulicah, ampak bodo zaposleni stavkali na delovnih mestih. Vendar se lahko ob nadaljnjem stopnjevanju konflikta protest preseli tudi na ulice, kar utegne imeti po mnenju strokovnjaka za varnost, predsednika sveta Instituta za korporativne varnostne študije dr. Denisa Čaleta, nepredvidljive posledice.

GORAZD UTENKAR

Zaposleni bodo sprva izražali svoje zahteve na delovnih mestih, vendar koraki, ki jih je napovedal predsednik vlade Janez Janša, da stavka ne bo plačana, vodijo v zaostrovanje nasprotij. Če se bodo stopnjevala, se bodo iz delovnih okolij gotovo preselila na ulico, je prepričan Čaleta. »To je najslabše, kar lahko naredijo socialni partnerji. Da pogajalski proces izza pogajalske mize prenesejo na ulico in začne glas ulice narekovati delovanje družbe.« Po javno dostopnih podatkih ima Slovenija zalogo goriva le za šest dni, trgovine pa bi imele ob prometni blokadi države tudi že po nekaj dneh resne težave, opozarja Čaleta.

Skrb vzbujajoče je, da se slabe stvari kopičijo. Gospodarska kriza in dejstvo, da del prebivalstva vedno bolj bogati, drugi pa postaja čedalje revnejši, ustvarjata velike družbene pritiske. Napetosti gredo lahko hitro čez rob družbeno sprejemljivega, kar je Čaleta opazil tudi ob nedavnem referendumu o družinskem zakoniku, ko je bil besednjak daleč od kulturne izmenjave mnenj in dialoga. »Če se nasprotnik z mojim mnenjem ne strinja, ga je treba povoziti,« sodobno kulturo dialoga opisuje Čaleta. Besedno, a če je treba, tudi fizično.

Ko je množica enkrat na cesti, je njeno ravnanje nepredvidljivo. To se je pokazalo tudi ob študentsko-dijaških protestih maja 2010, ko so v pročelje parlamenta letele kocke iz pohorskega tonalita, in ti dokazuje,

Dr. Denis Čaleta. FOTO MAVRIC PIVK

da lahko majhna skupina nasilnežev mirne proteste hitro sprevrže v vojno proti oblasti. Sindikalno gibanje v javnem sektorju pa bi na ulice zlahka pritegnilo veliko več ljudi, kot so jih študentske in dijaške organizacije.

Slovenija sicer nima bogate tradicije nasilnih protestov. »Imamo zelo visok prag potrpežljivosti. Preden bomo šli na ulice in javno izražali nezadovoljstvo z oblastjo, lahko še dolgo traja. Vendar se takrat, ko je prag dosežen, stvari dogajajo zelo hitro.« Pri tem Čaleta opozarja na dogajanja, ki smo jim bili priča v demokratičnih državah, kot sta Francija in Velika Britanija, kjer je imelo množično nasilje na ulicah ogromne posledice. Ni razloga, da se kaj podobnega ne bi utegnilo zgoditi tudi v Sloveniji.

Policija in vojska

Tokrat je zanimivo predvsem, da se bo stavki pridružila tudi policija, ki je odgovorna za javni red in mir. Pravzaprav so policisti med najradikalnejšimi nasprotniki varčevanja. Zato bi se lahko zgodilo, da se nezadovoljni, slabo plačani varuhi reda med morebitnimi večjimi protesti ne bi odzvali na manjša, vendar pomembna znamenja zaostrovanja, ki lahko hitro spremenijo smer demonstracij. Ko se to enkrat zgodi, je za učinkovito ukrepanje lahko že prepozno.

redno sodeluje. Teoretično bi lahko na notranjem področju posredovala le, če bi državni zbor razglasil izredne razmere in bi vojski dobili pristojnosti za varovanje ključnih objektov.

Problematične skupine

Po Čaletovem mnenju policija v Sloveniji kar dobro spremlja varnostne razmere, saj izvaja nadzor nad organiziranim kriminalom, nad skupinami s skrajnimi stališči, tako desnimi kot levimi, nadzoruje skupine, potencialno nagnjene k terorizmu. Vendar v vsaki družbi obstaja določen del skrajno usmerjene populacije, za katero so izredni dogodki, kakršni so množične demonstraci-

je, idealna priložnost, da izkoristijo ljudi, ki v običajnih razmerah ne bi podprli njihovih stališč. Dovolj je, da se med množico in varnostnimi silami začne nasilje v le enem delu, dinamika pa potem v to potegne tudi druge.

Zato Čaleta poudarja, da se morajo v sedanje razmere vpletene strani zavedati, kaj se lahko izcimi iz zaostrovanja. Vlada bi morala v pogajanjih zavzeti bolj umirjen ton, da pogajalskega procesa ne bi prenesla na ulice, sindikati pa se morajo zavedati, da legitimni boj za delavske pravice prinaša odgovornost za posledice, ki bi nastale, če bi gibanje prenesli na ulice in bi presegle rob razumnega izražanja mnenj.

Takole je gorelo po francoskih mestnih ulicah leta 2005. Začelo se je z zažigom enega, dveh avtomobilov, v dveh tednih pa jih je pogorelo več kot 6000. FOTO JURE ERŽEN

V NOVEM TEDNU

Eden od stricev je pisal

Ena najbolj znanih osebnosti v Sloveniji, oče ustave in prvi predsednik demokratične skupščine, dr. France Bučar (na fotografiji), bo v sredo dopoldne v ljubljanski knjigarni Konzorcij predstavil svojo novo knjigo *Temelji naše državnosti*. Čeprav je Bučar star 89 let, vseh obdobjih, o katerih piše, ni izkusil na lastni koži, saj je zgodbo začel v času prve svetovne vojne. Nadaljeval je z drugo svetovno vojno, predstavil Slovenijo v mednarodnem okolju in njeno pot v državnost. V knjigi je osvetlil vsa žgoča vprašanja, s katerimi se je srečevala in se še vedno srečuje mlada država, razčlenil njihove korenine in ponudil razmislek o tem, kako lahko ustvarimo »hrbenico novega, prodornejšega gospodarskega temelja«, na podlagi katerega se bomo izvili iz krize. **G. U.**

Novinarji – politiki

V največji stanovski organizaciji novinarjev pri nas, Društvu novinarjev Slovenije, nadaljujejo, kakor jih imenujejo, regijske debate. Po Slovenj Gradcu in Murski Soboti bodo v četrtek zvečer gostovali v kavarni Rusjan v Novi Gorici. Tema je aktualna, saj je

povezana z dvema poklicema, ki sta večno ljubezensko-sovražnem odnosu in ne moreta drug brez drugega, novinarstvom in politiko. Na muho bodo vzeli predvsem tiste novinarje, ki prestopijo z ene strani na drugo. Sodelovali bodo nekdanja dopisnica Radiotelevizije Slovenija iz Bruslja in sedanja poslanka Socialnih demokratov v evropskem parlamentu Tanja Fajon, predavateljica na koprski fakulteti za humanistične študije in medijska strokovnjakinja dr. Sandra Bašič Hrvatini, nekdanji novinar *Večera*, nekdanji poslanec demokratov v državnem zboru in sedanji vršilec dolžnosti direktorja direktorata za medije na superministrstvu za izobraževanje, znanost, kulturo in šport Miro Petek, nekdanji dopisnik *Dela* iz Kaira, Jeruzalema in New Yorka in zdaj novinar *Dnevnika* Ervin Hladnik Milharčič ter Franco Juri, ki je še najpogosteje potoval med publicistiko in politiko; na začetku 90. let prejšnjega stoletja in v predzadnjem sklicu je bil poslanec LDS in Zaresa v državnem zboru, v letih od 1993 do 1997 veleposlanik v Španiji, vmes pa je bil samostojni novinar, publicist, karikaturnist, avtor in voditelj televizijskih in radijskih oddaj ter pisatelj. Pogovor bo vodila novinarka Lea Širok. **G. U.**

Zločin zagrešilo več oseb

Petkratni umor Storilci in motiv še niso znani

BUTEL – Makedonska občina Butel, ki jo je v petek pretresel petkratni umor in po državi sprožil medetnično napetost, je včeraj razglasila dan žalovanja. Policija pa je že objavila rezultate prve preiskave okoliščin incidenta, ki kažejo, da je na žrtve iz neposredne bližine streljalo več oseb. Trupla umorjenih moških, štirih 23-letnikov, ki so praznovali uspešno opravljeno maturo, in 45-letnika, ki se jim je pri praznovanju pridružil, je policija po obdukciji vrnila družinam žrtev, ki so jih včeraj tudi že pokopale.

Policija je objavila tudi prve rezultate preiskave, ki kažejo, da so moške ubili strelji, sproženi iz neposredne bližine, in sicer iz treh različnih vrst strelnega orožja. To so policisti ugotovili po pregledu nabojev, ki so jih našli na kraju dogodka. To nakazuje, da je pri umoru najverjetneje sodelovalo več oseb, meni policija.

Makedonska notranja ministrica Gordana Jankulovska je v izjavi za javnost obljubila, da storilci ne bodo pobegnili roki pravice, Makedonce pa pozvala, naj pravoslavni velikončnih zborovanj ne izkoriščajo za stopnjevanje medetnične napetosti, ki jo je povzročil umor. Nekateri mediji so namreč takoj po dogodku poročali, da naj bi bil storilec albanskega rodu.

Jankulovska je poudarila, da identitete storilcev še ne more potrditi. Pozvala je tudi k prenehanju ugibanj in špekulacij o tem, da bi bil umor lahko storjen na podlagi etnične pripadnosti. Policija za zdaj nima dovolj dokazov, da bi presojava o motivih za umor, je dejala. Govorice o etnični obarvanosti umora so že povzročile precej nemirov po državi. **STA**

Včeraj so v Butelu pokopali žrtve streljanja FOTO AFP